

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om en ny migrations- och asylpakt

(COM(2020) 609 final)

(2021/C 123/04)

Föredragande: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Medföredragande: **Cristian PÎRVULESCU**

Remiss	Europeiska kommissionen, 11.11.2020
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.
Ansvarig sektion	Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	17.12.2020
Antagande vid plenarsessionen	27.1.2021
Plenarsession nr	557
Resultat av omröstningen	203/0/19
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EU behöver hitta rätt balans mellan effektiv och realistisk migrationshantering, som är human och hållbar, och samtidigt säkerställa säkerhet och kontroll av de yttre gränserna. Dessutom måste EU sända ett tydligt budskap till europeerna om att migration kan hanteras bättre tillsammans.

1.2 EESK noterar presentationen av den nya migrations- och asylpakten som beskriver kommissionens femåriga arbetsplaner för gemensam invandrings- och asylhantering. I detta avseende är det snarare ett arbetsprogram för kommissionen än en pakt. De förslag som åtföljer migrations- och asylpakten är viktiga men otillräckliga för framtagandet av den gemensamma europeiska ramen för migrationshantering, som skulle vara både ändamålsenlig och i linje med EU:s värderingar och målsättningar. EESK beklagar att de flesta förslagen i migrations- och asylpakten ägnas åt hantering av de yttre gränserna och återvändande, men inte skänker tillräcklig uppmärksamhet åt reguljära invandringskanaler, säkra vägar för asyl eller inkludering och integration av tredjelandsmedborgare i EU.

1.3 Kommittén beklagar att man i migrations- och asylpakten inte nämner Förenta nationernas globala pakt för säker, ordnad och reguljär migration (2018) som en multilateral föregångare till ett förslag om internationell migrationshantering. Vi stödjer stärkandet av ett regelbaserat globalt multilateralt system ⁽¹⁾ som omfattar rörlighets- och migrationsområdet, och uppmuntrar kommissionen att samordna den nya agendan med den globala politiken och de globala instrumenten ⁽²⁾. Dessutom uppmuntrar vi EU-institutionerna och medlemsstaterna att placera migration och rörlighet inom den större ramen för FN:s mål för hållbar utveckling.

1.4 Migrations- och asylpakten belyser på ett korrekt sätt inkonsekvenser mellan medlemsstaternas asyl- och återvändandesystem och betonar behovet av att öka solidariteten. Det är dock oklart om principen om frivillig och selektiv solidaritet kommer att bidra till att lösa stora samordningsproblem. Det nämns inget om incitamenten för medlemsstaterna att delta i denna mekanism, i synnerhet som vissa av dem vägrat att delta i det tidigare omplaceringsprogrammet. Om de uppmuntras att delta så är det inte på området omplacering – som är den mest brådskande, svåra och kostsamma frågan – utan på området kapacitetsutbyggnad och återvändande.

⁽¹⁾ EUT C 14, 15.1.2020, s. 24.

⁽²⁾ I kommissionens arbetsprogram för 2021 föreskrivs antagandet av ett gemensamt meddelande om att stärka EU:s bidrag till regelbaserad multilateralism under andra kvartalet 2021.

1.5 EESK anser att det system för screening före inresa och de gränsförfaranden som planeras är otillräckliga. För det första ger screeningsystemet inte tillräckliga förfarandegarantier för respekten för de grundläggande rättigheterna för de personer som blir föremål för det. I sin nuvarande form sätter systemet större press på länderna att fatta snabba beslut och att således inte på ett tillbörligt sätt respektera de individuella rättigheter som fastställs i Genèvekonventionen från 1951, särskilt om "non-refoulement". Dessutom är villkoren för mottagande av migranter och asylsökande, så som var fallet med hotspot-metoden, en viktig fråga som måste behandlas i sin helhet⁽³⁾.

1.6 EESK ser fram emot att få ta del av EU:s strategi för frivilligt återvändande och återanpassning, ett dokument som förhoppningsvis avsevärt kommer att främja starka återanpassningsåtgärder och därmed leda bort från en strategi som främst fokuserats på polisarbete. Återvändande bör involvera olika sociala, ekonomiska och politiska aktörer som kan skapa en mer inkluderande och human miljö.

1.7 Kommittén välkomnar de räddningsinsatser till havs som verkligen avser att rädda liv. För EESK är sök- och räddningsinsatser till havs en internationell rättslig skyldighet som ska uppfyllas av medlemsstaterna, varvid effektiva och ändamålsenliga offentliga mekanismer tillhandahålls för detta. I samband med detta anser EESK att det krävs varaktiga insatser för att förhindra kriminalisering av humanitära aktörer som utför välbehövliga sök- och räddningsinsatser.

1.8 EESK välkomnar initiativen för att förbättra ett delat ansvar och en bättre styrning av migrationsströmmar med länder utanför EU. Kommittén är därför oroad över användningen av samordningsmekanismer, som skulle kunna leda till externalisering av EU:s migrationshantering eller leda till att migrationshantering blir ett negativt incitament för dessa länder, samt till en frestelse att göra utvecklingsbistånd och utvecklingssamarbete beroende av utvecklingen av strategier för migrationskontroll och/eller återtagande.

1.9 EESK välkomnar framtagandet av säkra och lagliga vägar för tillträde till det europeiska territoriet, särskilt genom vidarebosättningsprogram och ideella sponsringsprogram. Kommittén anser dock att dessa kanaler endast tillgodoser behoven hos personer med en särskild profil och inte tillhandahåller ett övergripande, effektivt eller säkert svar på behovet av reguljära invandringskanaler till EU. EESK beklagar att åtgärderna för att förbättra de lagliga inresevägarna begränsas till att attrahera talanger och se över blåkorts- och studie- och forskningsdirektiven. Det behövs en övergripande strategi för rörlighet för att erbjuda alternativ som sträcker sig längre än till gränskontroll och återvändande.

1.10 Kommittén skulle vilja fästa uppmärksamheten på arbets- och levnadsvillkoren för många tredjelandsmedborgare, särskilt de som arbetar inom jordbruket. Medlemsstaterna och deras specialiserade organ måste ta itu med fallen av missbruk och utnyttjande, och civilsamhällesorganisationer och fackföreningar måste uppmuntras att samarbeta med tredjelandsmedborgare, oavsett deras anställnings- och lönenivå.

1.11 Kommittén är oroad över att kampen mot nätverken skulle kunna leda till att rättigheterna för offer för människohandel och människosmuggling kränks, och oroar sig i synnerhet över deltagandet av tredjeländer där de grundläggande rättigheterna för sådana individer, eller anständiga levnadsvillkor, inte respekteras. Vi har till exempel sett hur kampen mot människohandel används för att försöka kriminalisera humanitära insatser.

1.12 EESK anser att kampen mot människosmugglings- och människohandelsnätverk måste fortgå, och erkänner fullt ut behovet av att göra direktivet om sanktioner mot arbetsgivare som anställer personer som vistas olagligt mer verkningsfullt.

1.13 EESK ser fram emot utvecklingen av den handlingsplan för integration och inkludering för 2021–2027⁽⁴⁾ som nyligen presenterats. Kommittén är besviken över att denna fråga, som är avgörande för samexistensen i våra samhällen, får så lite uppmärksamhet i migrations- och asylpakten. Det finns ingenting i meddelandet som indikerar omfattningen av och strukturen för stödet för integrationsåtgärderna. EESK har omfattande erfarenhet av integrationsfrågor och den nya migrations- och asylpakten saknar i sin nuvarande form tyvärr ambition och klarhet vad gäller de verktyg och incitament som erbjuds de olika berörda aktörerna.

2. Bakgrund

2.1. Den 23 september presenterade kommissionen sin nya agenda för invandring och asyl "En ny migrations- och asylpakt". Dokumentet är en uppföljning av de agendor som tagits fram på detta område sedan 1999, i kronologisk ordning: Tammerfors (1999), Haag (2004), Stockholm (2009) och den europeiska migrationsagendan (2015).

⁽³⁾ EESK har besökt hotspot-områden och samarbetat med civilsamhällesaktörer som är verksamma inom alla dimensioner av migration och integration.

⁽⁴⁾ Se COM(2020) 758 final.

2.2. Den nya migrations- och asylpaktens syfte är att tillhandahålla ett nytt ramverk för åtgärder för att säkerställa rörelsefrihet inom Schengenområdet, skydda de grundläggande rättigheterna och uppnå en effektiv migrationspolitik. Migrations- och asylpakten har utarbetats sedan december 2019 och omfattar två fullständiga samrådsomgångar med alla medlemsstater, Europaparlamentet, nationella parlament, det civila samhället, arbetsmarknadens parter samt företag, med syfte att införliva en rad olika perspektiv. Migrations- och asylpakten kommer inom kort att läggas fram för parlamentet och rådet.

2.3. Den europeiska migrationsagendan 2015 var ett omedelbart svar på krissituationen i Medelhavet, men genom migrations- och asylpakten försöker man säkerställa ett nytt, varaktigt europeiskt ramverk för att hantera de olika utmaningar som medlemsstaterna konfronteras med, i både normala situationer och nöd- eller krissituationer, på sätt som alltid återspeglar de europeiska värdena.

2.4. Kommissionen konstaterar i migrations- och asylpakten att det 2019 levde 20,9 miljoner tredjelandsmedborgare i Europa (4,7 % av den totala befolkningen) och att runt 3 miljoner första uppehållstillstånd utfärdades i medlemsstaterna samma år. EU-länderna tog emot 2,6 miljoner flyktingar 2019 (0,6 % av EU:s totala befolkning) och 698 000 nya asylansökningar lämnades in det året. Kommissionen konstaterar också att 142 000 människor försökte ta sig in på EU:s territorium på olagligt sätt 2019, och att bara en tredjedel av återvändandena faktiskt genomfördes.

2.5. För att hantera denna nya situation, som är väldigt annorlunda jämfört med perioden 2015–2016, strävar man i migrations- och asylpakten efter att dela ansvaret mer jämnt mellan medlemsstaterna och öka solidariteten mellan dem, genom att göra hanteringen av migration, asyl och gränser effektivare, förbättra styrningen och täppa till de nuvarande luckorna.

2.6. Migrations- och asylpakten inriktas på tre huvudområden: 1) att förbättra samarbetet med tredjeländer som är ursprungs- och transitländer för att förbättra migrationshanteringen, 2) att förbättra förvaltningen av EU:s yttre gränser, genom att förbättra tekniskt samarbete och identifieringsmekanismer och ändra och uppdatera förfarandena för att säkerställa större tydlighet i ansvarsfördelningen samt 3) att inrätta en ny permanent solidaritetsmekanism.

2.7. Migrations- och asylpakten syftar i synnerhet till främjandet av hållbar och rättvis förvaltning av de yttre gränserna, inklusive identitets-, hälso- och säkerhetskontroller; rättvisa och effektiva asylregler, med förenklade procedurer för asyl och återvändande; en ny solidaritetsmekanism för sökning och räddning, perioder av högt tryck och krissituationer; starkare framsyn, krisberedskap och insatser; effektiv återvändandepolitik och EU-samordning av återvändandet; övergripande styrning på EU-nivå för att förbättra förvaltningen och genomförandet av asyl- och migrationspolitiken; ömsesidigt gynnsamma partnerskap med viktiga tredjeländer som är ursprungs- och transitländer; utveckling av hållbara lagliga vägar in i EU för skyddsbehövande, samt för att locka begäringar till EU; och stöd för effektiv integrationspolitik.

2.8. Presentationen av migrations- och asylpakten åtföljs av andra nya dokument, som bör granskas närmare eftersom de beskriver detaljerna i den agenda som föreslås i migrations- och asylpakten. Kommissionen 1) föreslår en förordning om asyl- och migrationshantering, som omfattar en ny solidaritetsmekanism; ny lagstiftning föreslås för att inrätta screening vid de yttre gränserna, 2) ändrar förslaget till ny förordning om asyloffaranden så att det omfattar ett nytt gränsförfarande och gör asyloffarandena effektivare, 3) ändrar förslaget om Eurodacförordningen för att tillgodose behovet av information i den nya ramen för EU:s asyl- och migrationshantering, 4) inrättar en ny strategi för frivilligt återvändande och återanpassning, 5) antar en rekommendation om samarbete mellan medlemsstater vad gäller de räddningsinsatser som genomförs av privata enheter, 6) presenterar rekommendationen om lagliga vägar till skydd i EU, inbegripet vidarebosättning, 7) föreslår lagstiftning om hantering av krissituationer och force majeure och om upphävande av direktivet om tillfälligt skydd, och 8) lägger fram en beredskaps- och krisplan för migration.

3. Kommentarer om presentationen av den nya migrations- och asylpakten

3.1 EESK noterar presentationen av den nya migrations- och asylpakten som beskriver kommissionens femåriga arbetsplaner för gemensam invandrings- och asylhantering. De förslag som åtföljer migrations- och asylpakten är viktiga men otillräckliga för framtagandet av den gemensamma europeiska ramen för migrationshantering, som måste vara både ändamålsenlig och i linje med EU:s värden och mål. EESK anser därför att det är mycket viktigt att undersöka förslagen mer utförligt.

a) En gemensam europeisk ram för migrations- och asylhantering

3.2 Migrations- och asylpakten belyser på ett korrekt sätt inkonsekvenser mellan medlemsstaternas asyl- och återvändandesystem och betonar behovet av att öka solidariteten inom EU genom att övervinna tillkortakommanden i genomförandet och förbättra och stärka samarbetet med tredjeländer. Det är dock oklart om principen om frivillig och selektiv solidaritet kommer att bidra till att lösa det förra årtiondets stora samordningsproblem.

3.3 Migrations- och asylpakten syftar till att förbättra inreseförfarandena genom att underlätta snabb identifiering av personer som söker skydd och genom att driva på återvändandeförfarandena för dem som försöker ta sig in på europeiskt territorium på irreguljär väg. Förslaget om nya screeningförfaranden före inresan avser att underlätta snabb handläggning, möjliggöra återvändanden till tredjeländer som är säkra eller är ursprungsländer, samtidigt som man ser till att ansökningarna prövas från fall till fall.

3.4 EESK anser att mekanismer för screening före inresa är ett nytt bidrag som bör övervägas, men undrar hur genomförbara de skulle vara i praktiken. Den femdagarsperiod som krävs för att slutföra screeningen verkar inte hjälpa de länder som tar emot flest människor på irreguljärt sätt via sjövägen. Den ser även ut att sätta högre press på dessa länder att fatta snabba beslut, och skulle göra detta mycket svårt att genomföra detta med nödvändiga garantier och i enlighet med säkerhetsprinciperna och skyddet av rättigheter inom ramen för det internationella asylsystemet, med andra ord med tillbörlig hänsyn till individens rättigheter som fastställs i Genèvekonventionen från 1951. Det verkar heller inte tydligt hur återvändandeförfarandena kommer att förbättras, eftersom de flesta av dessa inte har fungerat korrekt – vilket även erkänns i migrations- och asylpakten – inte bara på grund av bristen på teknisk kapacitet i EU-länderna, utan även på grund av att värdländerna misslyckats med att reagera.

3.5 Enligt förslaget måste de asylansökningar som lämnas in vid EU:s yttre gränser bedömas som en del av EU:s asylförfaranden, men de ger inte automatiskt rätt att resa in i EU. Detta förfarande kommer förmodligen att skapa stora problem på platser där prövning sker före inresa, platser som måste vara förberedda för att rymma ett stort antal individer och ytterligare ett incitament att gå vidare till snabbare återvändanden. Gränsförfaranden riskerar att minska skyddsåtgärderna och öka antalet förvarssituationer eller förvarslänkande situationer. Användningen av begreppen information om ursprungsland och säkra länder vid organiseringen av screening före inresa är särskilt problematisk, eftersom de står i strid med en bedömning från fall till fall⁽⁵⁾. Beviljande av internationellt skydd hänger inte samman med medborgarskap utan med hot mot och risker för enskilda personers liv.

3.6 EESK välkomnar att alternativa tillvägagångssätt eftersöks för att fastställa vilken stat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd mot bakgrund av de svårigheter som hittills har konstaterats. Kommittén undrar dock vilka dessa alternativ kommer att vara och vad förändringen kommer att bestå i när förslaget om att en ny förordning om förfaranden för internationellt skydd ska inbegripa nya gränsförfaranden och effektivisera asylförfarandena helt enkelt innehåller samma tillvägagångssätt som den nu gällande Dublinförordningen.

3.7 Enligt den nya solidaritetsmekanismen skulle medlemsstaterna kunna delta i omplacering eller sponsrat återvändande för personer som befinner sig i en irreguljär situation. EESK hyser tvivel om genomförbarheten hos denna mekanism, som dessutom bygger på en hypotetisk frivillig solidaritet. De incitament som medlemsstaterna skulle behöva för att delta i denna mekanism, särskilt efter det att vissa av dem vägrat delta i det tidigare omplaceringsprogrammet⁽⁶⁾, omnämns inte, och inte heller avsaknaden av uttryckliga skyldigheter: man bör påpeka att denna "solidaritetsbaserade" mekanism också kan få motsatt effekt, nämligen en omplacering av den berörda individen till den sponsrande medlemsstaten, om återvändandet inte verkligen genomförs inom åtta månader. Detta kan leda till luckor i ansvarsskyldigheten när det gäller de återvändandes rättigheter. Enligt den föreslagna nya solidaritetsmekanismen uppmuntras medlemsstaterna dessutom att inte delta i omplaceringen – den mest brådskande, svåra och kostsamma frågan – utan kan i stället välja att delta i återvändandet⁽⁷⁾.

3.8 EESK välkomnar att perioderna för att säkerställa varaktig bosättning förkortas från fem till tre år för personer som åtnjuter internationellt skydd när de beslutar att stanna i de medlemsstater som har gett dem sådant skydd. Syftet är givetvis att underlätta integrationen i lokalsamhällena även om det kan anses begränsa rörligheten i EU.

3.9 EESK välkomnar åtgärderna för att förbättra samordningen mellan nationella strategier för asyl- och återvändandepolitik, men beklagar att det lagts fram fler förslag om samordning av återvändandeinstrument än om samordning av förfaranden för asyl och flyktingmottagning.

3.10 EESK välkomnar också det planerade inrättandet av Europeiska unionens asylbyrå, som ett nödvändigt steg på vägen mot större konvergens och bättre genomförande av de gemensamma asylreglerna.

⁽⁵⁾ Se EUT C 71, 24.2.2016, s. 82.

⁽⁶⁾ Dom i förenade målen C-715/17, C-718/17 och C-719/17, kommissionen mot Polen, Ungern och Tjeckien.

⁽⁷⁾ Tyvärr finns det inga garantier mot situationer där vissa regeringar beslutar sig för att bli nyckelaktörer inom återvändande som en populistisk rörelse mot migranter och flyktingar.

3.11 Kommittén anser att det är mycket viktigt att göra framsteg när det gäller att skydda och ge stöd till de mest utsatta grupperna, såsom underåriga migranter, särskilt ensamkommande sådana ⁽⁸⁾. Det europeiska förmyndarnätverket bör spela en större roll för skyddet av sådana individer, och deras integration och inkludering i EU-länderna bör förbättras genom att de erbjuds t.ex. juridiskt bistånd, logi och tillgång till utbildning.

3.12 EESK uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att inta en mer proaktiv hållning när det gäller att identifiera och skydda kvinnor och flickor som fallit offer för människohandel för sexuellt utnyttjande eller andra former av könsrelaterat våld.

3.13 Kommittén noterar de svårigheter som EU-länderna står inför när det gäller att säkerställa effektiva återvändanden, liksom kommissionens vilja att ta steg mot ett gemensamt och effektivt europeiskt system för återvändande. Förslaget grundas på att förbättra det operativa stödet för återvändanden och innehåller ett förslag om att utse nationella återvändandesamordnare. EESK beklagar att problemen med återvändandeprogrammens genomförande ännu inte har identifierats ordentligt ⁽⁹⁾ vilket gör denna ståndpunkt – som anses vara av strategisk betydelse – beroende av tredjeländernas vilja att samarbeta, oavsett om de är ursprungs- eller transitländer.

3.14 EESK ser fram emot att få ta del av EU:s strategi för frivilligt återvändande och återanpassning, ett dokument som förhoppningsvis avsevärt kommer att främja starka återanpassningsåtgärder och därmed leda bort från en strategi som främst fokuserats på polisarbete. Detta är risken om Frontex utvidgar sitt mandat till att bistå mer effektiva återvändandeförfaranden, och dess insatser inte är kopplade till olika sociala, ekonomiska och politiska aktörer som kan skapa en mer inkluderande och human miljö för återvändande.

3.15 EESK anser att det är mycket viktigt att förbättra mekanismerna för ansvarsskyldighet för Frontexs åtgärder samt att övervaka dess verksamhet och se till att den skyddar och säkerställer människors grundläggande rättigheter.

3.16 Kommittén betonar vikten av att skydda de personuppgifter som registreras i Eurodac och att behovet av och proportionaliteten hos de åtgärder som vidtas måste motiveras, med tanke på uppgifternas känslighet, särskilt när personer som ansöker om internationellt skydd och förfarandets konfidentialitet berörs ⁽¹⁰⁾.

b) Ett robust system för beredskap inför och hantering av migrationskriser

3.17 EESK välkomnar de framsteg som gjorts för att förbättra förebyggandet och hanteringen av migrationskriser och de potentiella åtgärder som skulle kunna vidtas för att säkerställa solidaritet mellan medlemsstaterna och skyddet av de grundläggande rättigheterna för personer som skulle kunna påverkas av sådana kriser. EESK beklagar dock att denna strategi bygger på konceptet "hotspot-områden", som har visat sig vara platser där rättigheterna för personer som söker internationellt skydd kränks.

3.18 Kommittén förstår behovet av att förbättra mekanismerna för att hantera krissituationer, men ifrågasätter värdet av att ompröva direktivet om tillfälligt skydd, till exempel när detta inte genomförts på korrekt sätt under de senaste åren. Som tidigare nämnts uppmanar EESK kommissionen och övriga EU-institutioner att inte på något sätt begränsa tillgången till internationellt skydd och inte heller begränsa dess innehåll.

c) Ett integrerat gränssystem

3.19 Förvaltningen av de yttre gränserna är ett ansvar som delas mellan EU och dess medlemsstater och behovet att utvärdera genomförandeinstrumenten är av avgörande betydelse. EESK vill påpeka att användningen av mänskliga eller tekniska resurser alltid måste stå i proportion till de verkliga situationerna och utan undantag måste ske på så sätt att vederbörlig hänsyn tas till individens grundläggande fri- och rättigheter.

3.20 Att göra it-systemen fullt driftskompatibla är ett nödvändigt steg för att bygga en samstämmig och effektiv EU-politik. Full driftskompatibilitet bör uppnås snarast och med vederbörlig hänsyn till skyddet av personuppgifter och de grundläggande rättigheterna.

3.21 Kommittén välkomnar därför de räddningsinsatser till havs som verkligen syftar till att rädda liv, men uttrycker oro över deltagandet av privata företag vars agerande och respekt för de mänskliga rättigheterna inte övervakas strikt. För EESK är sök- och räddningsinsatser till havs en internationell rättslig skyldighet som ska uppfyllas av medlemsstaterna, varvid effektiva och ändamålsenliga offentliga mekanismer tillhandahålls för detta.

⁽⁸⁾ Se EUT C 429, 11.12.2020, s. 24.

⁽⁹⁾ Meddelande COM(2017) 200 final.

⁽¹⁰⁾ EUT C 34, 2.2.2017, s. 144.

3.22 I samband med detta anser EESK att det krävs varaktiga insatser för att förhindra kriminalisering av humanitära aktörer som utför välbehövliga sök- och räddningsinsatser.

3.23 EESK vill uttrycka sin oro över risken att privata båtar omvandlas till förvarsenheter för asylsökande mot bakgrund av den passivitet som vissa medlemsstater har visat.

3.24 Kommittén välkomnar insatserna för att normalisera den fria rörligheten i Schengenområdet och ser fram emot att få mer information om utvärderingsmekanismerna för Schengen inom kort. EESK ser också fram emot den planerade strategin för Schengenområdets framtid, och hoppas på att den kommer att leda till ett starkare och mer komplett Schengen.

d) Intensifiera kampen mot människosmuggling

3.25 EESK anser att kampen mot nätverken för människosmuggling och människohandel måste fortgå, och erkänner fullt ut behovet att göra direktivet om sanktioner mot arbetsgivare som anställer personer som vistas olagligt mer effektivt. Det bör därför inrättas mekanismer för att uppmuntra rapportering av människor eller företag som utnyttjar offer för människohandel, människosmuggling och personer som saknar arbetstillstånd ⁽¹⁾.

3.26 Kommittén är oroad över att kampen mot nätverken skulle kunna leda till att rättigheterna för offer för människohandel och människosmuggling kränks, och oroar sig i synnerhet över deltagandet av tredjeländer där de grundläggande rättigheterna för sådana individer, eller anständiga levnadsvillkor, inte respekteras. Vi har till exempel sett hur kampen mot människohandel används för att försöka kriminalisera humanitära insatser.

e) Samarbete med våra internationella partner

3.27 EESK välkomnar initiativen för att förbättra ett delat ansvar och en bättre styrning av migrationsströmmar med länder utanför EU. Kommittén är därför oroad över användningen av samordningsmekanismer, som skulle kunna leda till externalisering av EU:s migrationshantering eller leda till att migrationshantering blir ett negativt incitament för dessa länder, samt till en frestelse att göra utvecklingsbistånd och utvecklingssamarbete beroende av utvecklingen av strategier för migrationskontroll och/eller återtagande. Det är viktigt att upprepa att migrationspolitiken, samarbets- och utvecklingsbiståndspolitikerna samt handelspolitiken måste särskiljas i EU:s externa åtgärder, och samtliga utifrån perspektivet med absolut respekt för de mänskliga rättigheterna.

3.28 På samma sätt anser EESK att det är nödvändigt att stärka samarbetet med de länder som tar emot ett stort antal flyktingar, förutsatt att detta inte innebär att dessa människors möjligheter att resa in i EU begränsas och att EU proaktivt intresserar sig för deras levnadsvillkor, inbegripet skyddet av deras rättigheter i mottagarländer utanför EU.

3.29 Kommittén välkomnar alla gemensamma initiativ för att göra framsteg när det gäller att bygga upp sammanhållna samhällen i tredjeländer, minska fattigdom och ojämlikhet där, och att främja demokrati, fred och säkerhet, men anser inte att dessa frågor bör kopplas till samarbete för att kontrollera migrationsströmmarna i de berörda länderna. Att hjälpa till att stärka kapaciteten för migrationshantering i tredjeländer är positivt, men det bör inte kopplas till deras roll när det gäller att kontrollera utflöden eller återtagandeavtal.

3.30 EESK noterar att det i migrations- och asylpakten fästs stor betydelse vid samarbetet med tredjeländer när det gäller återtagandeefrågor. I pakten bör dock även hänsyn tas till riskerna för att de återvändandes rättigheter kränks, och till de incitament som dessa länder kan begära för att godta samarbete med EU.

3.31 EESK välkomnar framtagandet av säkra och lagliga vägar för tillträde till det europeiska territoriet, särskilt genom vidarebosättningsprogram och ideella sponsringsprogram. Kommittén anser dock att dessa kanaler endast tillgodoser behoven hos personer med en särskild profil (de som söker internationellt skydd) och inte tillhandahåller ett övergripande, effektivt eller säkert svar på behovet av reguljära invandringskanaler till EU.

⁽¹⁾ Till exempel omfattar spansk lagstiftning begreppet "yrkesmässiga band", vilket innebär att om en irreguljär utländsk arbetstagare anmäler sin arbetsgivare, som anställer irreguljärt, kommer han eller hon – under vissa omständigheter – att få officiella dokument. Portugal har en liknande permanent regulariseringsprocess från fall till fall för specifika situationer.

f) Att locka talang och kompetens till EU

3.32 Talangpartnerskap är ett initiativ med mervärde som erbjuder en rättslig väg, och EESK välkomnar detta initiativ ⁽¹²⁾ trots att det kommer att få negativa konsekvenser för ursprungsländer, i synnerhet vad gäller deras förmåga att genomföra en hållbar utveckling. EESK beklagar att åtgärderna för att förbättra de lagliga inresevägarna begränsas till att attrahera talanger och se över blåkorts- och studie- och forskningsdirektiven, eftersom de har begränsad omfattning. Det behövs en övergripande strategi för rörlighet för att erbjuda alternativ som sträcker sig längre än till gränskontroll och återvändande.

3.33 EESK vill delta i de offentliga samråden om att attrahera talang och kompetens till EU, men upprepar det övergripande behovet av att ta itu med arbetsmarknaderna utanför dessa områden.

3.34 Kommittén skulle vilja fästa uppmärksamheten på arbets- och levnadsvillkoren för många tredjelandsmedborgare, särskilt de som arbetar inom jordbruket. Medlemsstaterna och deras specialiserade organ måste ta itu med fallen av missbruk och utnyttjande, och civilsamhällesorganisationer och fackföreningar måste uppmuntras och stimuleras att samarbeta med tredjelandsmedborgare, oavsett deras anställning- och lönenivå.

g) Att stödja integration för att skapa mer inkluderande samhällen

3.35 EESK anser att inkludering och integration av tredjelandsmedborgare är avgörande för att säkerställa social sammanhållning i EU och ser fram emot att analysera handlingsplanen för integration och inkludering för 2021–2027. Kommittén är besviken över att denna fråga, som är avgörande för samexistensen i våra samhällen, får så lite uppmärksamhet i migrations- och asylpakten.

3.36 Det finns ingenting i meddelandet som indikerar omfattningen av och strukturen för stödet för integrationsåtgärderna. EESK förväntar sig att man genom den nya handlingsplanen för integration och inkludering för 2021–2027 tar itu med denna brist i migrations- och asylpakten. Kommittén har omfattande erfarenhet av integrationsfrågor och den nya migrations- och asylpakten saknar i sin nuvarande form tyvärr ambition och klarhet vad gäller de verktyg och incitament som erbjuds de olika berörda aktörerna.

Bryssel den 27 januari 2021.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹²⁾ Se EUT C 341, 21.11.2013, s. 50 och EUT C 458, 19.12.2014, s. 7.